

Iraq: de la ingenuïtat al cinisme

La desfeta del bloc soviètic ha significat la superació d'un conflicte que malejava l'acció política. Els estats de l'Est i de l'Oest justificaven les seves arbitriarietats en nom de la lluita contra el sistema contrari. Si calia una intervenció militar (Txecoslovàquia, Nicaragua...), si s'emparava una dictadura (Argentina, Romania, Espanya...), si s'impedia o es bloquejava el triomf d'una opció democràtica en l'interior d'un país (Itàlia, Polònia...), això es feia perquè es pretenia protegir mig món de l'avenç del capitalisme o del comunisme: el sacrifici d'uns pocs era necessari per salvar el benestar o la justícia social de què, suposadament, gaudien molts.

La intervenció occidental a Iraq, amb la URSS en fase terminal, era la primera demostració de la nova política de la postguerra freda. Una coalició de 30 països castigava un dictador endimoniat que havia gosat ocupar un país sobirà. La guerra es feia amb l'aval de l'ONU, la nova guardiana de la legalitat internacional; s'havia produït una violació del dret internacional que calia castigar. A més, es volia garantir l'accés de tothom a les majors reserves mundials de petroli, les quals, amb la invasió iraquiana, quedaven en mans d'un sol Estat, l'Iraq, liderat per un tirà insaciablable i parapetat amb armes químiques, bacteriològiques i, potser, nuclears. Mai una guerra havia estat tant justificada. El govern espanyol es va apressar a enviar-hi vaixells i avions. El govern català ho beneïa. Molts articulistes i tertulians van organitzar la claca que aplaudia el toc de generala; els qui criticàvem l'atac occidental vàrem ser acusats de neurosi anti-nordamericana i d'ingenuïtat política.

La guerra servida per la televisió va ser *una guerra neta*: les bombes guiades per làser tocaven només els objectius militars, els atacs castigaven tan sols les tropes i el tancs; es demanava perdó quan es filtrava alguna imatge que mostrava l'evidència de víctimes civils. Els *bruts* eren els iraquians: es parlava d'un possible atac a Israel amb armes químiques i es mostraven les imatges lamentables d'un cormorà nedant en petroli a les suposades platges del Golf Pèrsic, contaminades deliberadament per l'exèrcit iraquia.

Acabada la guerra, quan la victòria militar anunciava per sempre el fracàs a què estaven condemnats els violadors de les normes mundials de convivència, hom va saber que l'atac occidental havia causat entre 250.000 i 300.000 morts iraquians i la gairebé completa destrucció de les infraestructures d'aquell país mesopotàmic. La devastació excedia la lògica d'una operació destinada a fer sortir Sadam Hussein de Kuwait. Es va reconèixer que les armes de precisió utilitzades foren majoria en les imatges de televisió i una immensa minoria sobre el terreny. Es va fer públic també que les víctimes de les armes químiques (napalm) o nuclears (800 tones d'urani empobrit) no foren els israelians, sinó els iraquians. Es va saber que les imatges del cormorà empastifat de petroli eren un muntatge publicitari que pretenia tocar la sensibilitat ecològica dels televidents.

La guerra fou un passeig. Iraq no va demostrar sobre el camp de batalla que era "la quarta potència militar del món", com s'havia repetit durant els mesos anteriors a l'atac aliat. Tanmateix, el món civilitzat s'havia d'assegurar que Sadam Hussein no repetís la història i va decidir, en seu de Nacions Unides, que calia perllongar l'embargament econòmic que s'havia imposat a l'Iraq a l'inici del conflicte. L'objectiu era aconseguir que el país es desarmés completament, pagués els seus deutes de guerra i reconegués les seves fronteres amb Kuwait. La clau de les sancions econòmiques estava en el bloqueig del petroli, la font principal d'ingressos del país, una riquesa que finançava el 95% del pressupost nacional. Però sense les divises del petroli, el govern de l'Iraq no podia adquirir aliments o medicaments o disposar de materials i tecnologia per posar en marxa la seva destruïda maquinària productiva. El resultat fou catastròfic per la població civil. Honora les agències humanitàries de la ONU que hagin posat a disposició dels més escèptics les xifres més colpidores de la tragèdia iraquiana: increment de la desnutrició fins a nivells africans, més de 900.000 morts entre els nens menors de 5 anys, el 61 % de la població privada de medicaments, més de la meitat sense aigua potable.... Els efectes de l'urani empobrit es manifesten en la proliferació astronòmica de malformacions congènites, càncers prematurs, leucèmies, esterilitat,.... Un país que havia assolit un nivell de benestar semblant a molts països desenvolupats es troba avui entre els més pobres de la Terra.

Quan aquesta situació ja era denunciada arreu del món, la resolució 986 (desembre de 1996), “Aliments a canvi de petroli”, del Consell de Seguretat, fou presentada com una solució humanitària que permetria mantenir la pressió sobre el règim iraquí. Tanmateix, les mateixes Nacions Unides certifiquen que el país viu encara en la mateixa penúria: el Consell de Seguretat controla els ingressos iraquians i bloqueja l’adquisició de productes de primera necessitat esgrimint el seu possible ús militar. Amb l’aplicació de la resolució el país només ha pogut cobrir el 20% de les seves necessitats humanitàries. Mentre, però, l’Iraq ha destruït el seu arsenal estratègic, paga deutes de guerra calculats abusivament i ha refet desfavorablement les seves fronteres amb Kuwait.

L’altra cara de la “guerra neta”, l’aplicació implacable de la “legalitat internacional”, les “polítiques de pau i seguretat” a la regió del Golf, la “lluita per la democràcia”, han estat la mort massiva, la desarticulació i la destrucció total d’una societat. Els mateixos que s’esgarrifien davant l’ascens de filo-nazis a Àustria justifiquen polítiques genocides a l’Iraq i contribueixen a la impunitat del general Pinochet.

És pitjor el cinisme que la ingenuïtat. Però amb ingenuïtat tampoc no anem enlloc. I perquè no som ingenus ens fixem sobretot en els efectes reals de les decisions del Consell de Seguretat en el tema d’Iraq. Aquests resultats són a la vista de tothom: la conversió de la regió del Pèrsic en un protectorat americà, la instal·lació militar dels Estats Units a la zona, la venda massiva d’armament americà a les petromonarquies del Golf, l’accés privilegiat de les empreses americanes a les majors reserves mundials de cru. Quan tot això ja és evident per a qualsevol observador honest, aleshores, continuar justificant les sancions a Iraq amb els arguments que esgrimeix el Consell de Seguretat és pur cinisme.

Joan Albert Vicens, professor del *Institut Superior de Ciències Religioses* de Vic i membre de la Segona Delegació de l’Estat Espanyol que ha visitat Iraq en el marc de la *Campanya per l’aixecament de les sancions a Iraq*.